

Studieplan

Videreutdanning i palliativ omsorg

30 studiepoeng, deltid over 1 år

Kull H2023

Revidert plan 02.2018

Justert 12.2021

Sist justert 27.01.2023

Lovisenberg diakonale høgskole AS

Innledning	1
Bakgrunn for etablering av studiet.....	1
Studiets formål og faglige profil	1
Opptakskrav	2
Læringsutbytte	3
Kunnskap.....	3
Ferdigheter	3
Generell kompetanse	3
Studiets innhold og oppbygging	4
Oversikt over studiets emner	4
Studiets arbeids-, lærings- og undervisningsformer	4
Vurderingsformer.....	5
Obligatoriske læringsaktiviteter.....	5
Eksamen.....	6
Internasjonalisering	6
Studiekvalitet	6
Emneoversikt	7
EMNE 1: Teori- og verdigrunnlag (10 stp).....	7
EMNE 2: Pasientrettet omsorg og palliasjon (15 stp)	11
EMNE 3: Tjenestetilbud til uhelbredelig syke og/eller døende pasienter (5 stp) .	14

Innledning

Videreutdanning i palliativ omsorg har et omfang på 30 studiepoeng. Studiet gjennomføres som et deltidsstudium over ett år. Studiet kvalifiserer til å arbeide i stillinger som krever spesialkompetanse til å møte uhelbredelig syke og døende, - uavhengig av alder og sykdom. Studiet gir ikke spisskompetanse knyttet til ulike diagnoser.

Bakgrunn for etablering av studiet

Tverrfaglig videreutdanning i Palliativ omsorg startet høsten 1999 som den første i Norge. Med et hospice på Lovisenbergområdet så høgskolen kompetanseområde palliativ omsorg som et viktig satsingsområde. Hospice Lovisenberg – Senter for lindring og livshjelp (endret navn til Lovisenberg Lindring og Livshjelp i 2019) ble åpnet i 1994 som en avdeling tilhørende Lovisenberg Diakonale Sykehus. En startet først med et dagsenter for pasienter med uhelbredelig kreftsykdom og/eller andre alvorlige sykdommer, og tilbudet ble utvidet med en døgnavdeling for samme pasientgruppe fra oktober 1997.

I 2008 ble organisasjon Hospiceforum Norge etablert, etter modell fra Hospice Forum Danmark. Organisasjonens intensjon er å støtte eksisterende tilbud innen det palliative feltet i tillegg til å utvikle selvstendige hospice i Norge (www.hospiceforum.no).

I Kreftplanen (NOU, 1997:20 og Kreftplanen, 2013-2017) sies det at det er et spesielt behov for å legge til rette for lindrende behandling, pleie og omsorg i kommunene. Det er fortsatt store, udekkede behov og mange utfordringer knyttet til å gi uhelbredelig syke og døende faglig forsvarlige tjenestetilbud i kommunens helse- og omsorgstjenester. Helsedirektoratets rapport (2015) om tilbudet til personer med behov for lindrende behandling og omsorg mot livets slutt, hevder at tilbudet om lindrende behandling primært har vært rettet mot pasienter med kreft, og at andre pasientgruppers behov og ulike geografiske forhold medfører behov for utvikling av et mer differensiert tilbud.

Studiets formål og faglige profil

Begrepet palliativ kommer av det latinske «pallium» som betyr kappe, i betydningen en kappe en beskytter seg med, som gir lindring og beskytter tross at årsaker ikke fjernes. Palliasjon som fagfelt har sitt utspring i hospicebevegelsen, dens tenkemåter og tilnæringsmåter.

Videreutdanningen i Palliativ omsorg baserer seg på WHO's (2002) beskrivelse av fagfeltet 'Palliative care':

Palliative care is an approach that improves the quality of life of patients and their families facing the problem associated with life-threatening illness, through the prevention and relief of suffering by means of early identification and impeccable assessment and treatment of pain and other problems, physical, psychosocial, and

spiritual. Palliative care provides relief from pain and other distressing symptoms; affirms life and regards dying as a normal process; intends neither to hasten or postpone death; integrates the psychological and spiritual aspects of patient care; offers a support system to help patients live as actively as possible until death; offers a support system to help the family cope during the patients illness and in their own bereavement; uses a team approach to address the needs of patients and their families, including bereavement counselling, if indicated; will enhance quality of life, and may also positively influence the course of illness; is applicable early in the course of illness, in conjunction with other therapies that are intended to prolong life, such as chemotherapy or radiation therapy, and includes those investigations needed to better understand and manage distressing clinical complications.

Begrepet «palliative care» brukes ulikt i norsk litteratur. I noen sammenhenger brukes det i betydningen palliativ medisin/lindrende behandling (Kaasa, 2008), mens i andre sammenhenger brukes det i betydningen lindrende omsorg og pleie. Omsorg er sentralt i arbeidet med syke mennesker og begrepet brukes av flere faggrupper. Livskvalitet, lindring, velvære og livshjelp er viktige perspektiver. Den omsorgsfulle handling basert på kunnskap, kompetanse, ansvar og respekt for den enkelte er sentralt (Nissen, 1877/2000). Palliativ omsorg har i stor grad vært relatert til kreftpasienter, men prinsippene for lindrende behandling, pleie og omsorg er relevante og aktuelle for alle syke som er i livets siste fase (NOU, 2017:16). Palliativ omsorg vektlegger at en skal se både den syke og de pårørendes behov. Sentrale prinsipper er å gi aktiv behandling, pleie og omsorg til den som er uhelbredelig syk, og til mennesker med kort forventet levetid. Målet er å gi pasientene og deres pårørende best mulig livskvalitet. Lindring av pasientens fysiske symptomer og tiltak rettet mot psykiske, sosiale og åndelige/eksistensielle problemer er sentralt.

Nasjonalt handlingsprogram med retningslinjer for palliasjon i kreftomsorg (Helsedirektoratet, 2015/2019) er utarbeidet som en del av de nasjonale handlingsprogrammene for kreftbehandling. Handlingsprogrammet omfatter tre ulike deler: Veiledning for kjennetegn og utfordringer ved palliasjon, faglige retningslinjer for aktuelle symptomer og tilstander, samt anbefalinger for organisering og kompetanse. Fra 01.01.12 er Samhandlingsreformen – Rett behandling på rett sted til rett tid - innført (St. meld. nr. 47, 2008-2009), og Nasjonal helse- og omsorgsplan 2011-2015 peker på flere utfordringer både for spesialisthelsetjenesten og kommunens helse- og omsorgstjeneste.

Palliativ innsats for barn og unge har vært etterspurt av flere over mange år. Helsedirektoratet publiserte i 2016 Nasjonal faglig retningslinje for palliasjon til barn og unge.

Opptakskrav

Opptakskrav er bachelorgrad innen helse- og sosialfag. I tillegg kreves ett års klinisk praksis i 100 % stilling relatert til studiets målgruppe.

Studenter kan få fritak fra deler av studiet ved godskrivning av tidligere relevant utdanning i henhold til forskrift om [studier og eksamen](#).

Læringsutbytte

Læringsutbytte beskriver den forventede kompetansen kandidaten skal ha etter endt utdanning.

Kunnskap

Etter fullført masterstudium har kandidaten

- avansert kunnskap om hospicefilosofien
- inngående kunnskap om sentrale områder innen palliativ behandling
- inngående kunnskap om sentrale områder i behandling, pleie og omsorg ved livets slutt

Ferdigheter

Etter fullført masterstudium kan kandidaten

- anvende kunnskap om hvordan uhelbredelig sykdom påvirker pasient og pårørendes opplevelser og erfaringer
- kartlegge og vurdere pasienters symptomer og plager
- lindre symptomer i palliativ fase og ved livets slutt
- yte forsvarlig og omsorgsfull helsehjelp til uhelbredelig syke, døende og pårørende
- bidra til å sikre forsvarlig og sammenhengende pasientforløp mellom tjenestesteder og på tvers av tjenestenivå
- anvende kunnskapskilder kritisk, samt anvende faglige kunnskaper og resultater fra forsknings- og fagutviklingsarbeid i klinisk praksis

Generell kompetanse

Etter fullført masterstudium kan kandidaten

- være bevisst egne verdier og livssyn, vise respekt for andre menneskers verdier og livssyn, samt overholde etiske, juridiske og faglige forpliktelser
- identifisere og analysere etiske utfordringer i klinisk praksis
- bidra til tverrprofesjonell samhandling om tjenestetilbudet formidle faglige vurderinger og ta initiativ til faglige diskusjoner i klinisk praksis for å fremme nytenkning og innovasjonsprosesser i utvikling av tjenestetilbudene til uhelbredelig syke, døende og pårørende

Studiets innhold og oppbygging

Studiet er et deltidsstudium og gjennomføres over to semestre à 15 studiepoeng. For å nå læringsutbyttene må studenten forvente å arbeide gjennomsnittlig 20 timer i uken med studiene (ca. 400 timer per semester). Hvert semester gjennomføres med en samlingsuke ved Lovisenberg diakonale høgskole (LDH), digitale samlinger og nettbasert arbeid mellom samlingsukene. Pensum utgjør ca. 1800 sider og omfatter både obligatorisk og selvvalgt litteratur. Deler av pensum er engelskspråklig og på skandinaviske språk, og det forutsettes at studenten har grunnleggende ferdigheter i å lese disse språkene.

Oversikt over studiets emner

Første semester

Emne 1: Teori og verdigrunnlag, 10 Studiepoeng

Første og andre semester

Emne 2: Pasientrettet omsorg og palliasjon, 15 Studiepoeng

Andre semester

Emne 3: Tjenestetilbud til uhelbredelig syke og/eller døende pasienter, 5 Studiepoeng

Høgskolens profil og sentrale verdier er nestekjærlighet og kvalitet. Nestekjærlighet uttrykkes ved respekt, omsorg og solidaritet. Kvalitet sikres gjennom fagkompetanse, åpenhet og ansvar. Høgskolen stimulerer og styrker studentenes bevissthet på hvordan verdier skaper holdninger og hvordan verdier får følger for væremåter og valg av handlinger i møte med de syke og deres pårørende. Standard for palliasjon (2004) og Nasjonalt handlingsprogram med retningslinjer for palliasjon i kreftomsorg (2015/2019) gir viktige føringer for den kliniske virksomheten.

Motiverte og faglig dyktige yrkesutøvere er både en ambisjon og et mål. Kunnskaper, ferdigheter, holdninger og inspirasjon til å arbeide i det kliniske feltet er sentralt. Studiet baserer seg på det fremste innen forskning og erfaringskunnskap. Høgskolen tilstreber at studiet skal svare til hva klinikere opplever er krav til kompetanse i kliniske situasjoner. Videreutdanningen i Palliativ omsorg har et kunnskapsbasert og praksisnært perspektiv på læring. I tilrettelegging og gjennomføring av studiet søkes dette ivaretatt, og læringsutbyttene er styrende.

Praksisstudier inngår ikke i studiet. Høgskolen forutsetter at studentene møter uhelbredelig syke og/eller døende i sin yrkeshverdag.

Studiets arbeids-, lærings- og undervisningsformer

Læringsutbyttene er styrende for gjennomføring av studiet og for arbeidsmåter som nyttes. Emneinndelingen og emnenes tilhørende temaområder representerer ikke

rekkefølgen i undervisningen. Ved samlinger på høgsolen og ved digitale samlinger er det stoff fra flere emner, og mye av undervisningen er forelesninger. Andre undervisningsmetoder er obligatoriske læringsaktiviteter, arbeid i basisgrupper, simulering og selvstudium. Arbeidsformene skal stimulere studentene til kunnskapssøken, refleksjon og til å være fagkritisk i kjente og nye kliniske situasjoner. Vurderingsformene er en videreføring av arbeidsformene som brukes i studieløpet.

Læring og undervisning baserer seg på voksenpedagogiske prinsipper, og studiet forutsetter stor grad av selvstendighet og egeninnsats fra studentene. Studentenes erfaringer benyttes aktivt i undervisningen, ved arbeid i basisgrupper og i obligatoriske læringsaktiviteter.

Et godt læringsmiljø er viktig for læringsutbyttet. Det legges opp til samarbeid, slik at en i fellesskap kan utvikle et godt læringsmiljø, både studenter imellom og mellom lærere og studenter. Klassens time er et forum for studenter og lærer, og samlingene er synliggjort på timeplanen. Både studenter og lærer kan melde saker. Hensikten med klassens time er å:

- bidra til forutsigbarhet i studiet
- bidra til utvikling av et godt læringsmiljø
- være et forum hvor «ting kan tas opp uformelt» i samtaler og diskusjoner
- gi mulighet til innflytelse på noen tema i undervisningen

Vurderingsformer

Vurderingsformene er en naturlig videreføring av arbeids- og undervisningsformene. Studiet benytter forskjellige vurderingsformer. Disse er gjengitt etter beskrivelsene av emnene. Vurderingsuttrykk som blir brukt er enten gradert karakter A-F eller Bestått/Ikke bestått.

Eksamener og prøver gjennomføres i henhold til [forskrift om studier og eksamen ved LDH](#). Forutsetninger for å fremstille seg til, eller få sensurert, fremgår i dokumentet *Vurderingsformer – Arbeidskrav og eksamen* som studenten får tilgang til ved studiestart.

Obligatoriske læringsaktiviteter

Med obligatoriske læringsaktiviteter menes obligatorisk arbeid som foregår i basisgrupper eller individuelt etter retningslinjer gitt fra høyskolen. Utfyllende beskrivelse av de enkelte læringsaktivitetene utgis ved studiestart.

Hensikten med læringsaktivitetene er at studenten:

- fordyper seg i litteratur om hospicefilosofien
- reflekterer over hvordan hospicefilosofien kan anvendes i yrkespraksis
- lærer skriftlig framstilling av en fagtekst

- lærer å søke etter forskning
- trener på kommunikasjon i utfordrende situasjoner innen palliativ omsorg ved bruk av rollespill og prinsipper for simulering
- reflekterer rundt kommunikasjon med pasienter i palliativ fase og deres pårørende
- trene på å kartlegge, vurdere og lindre pasienters symptomer og plager
- trene på å anvende faglig kunnskap i pasientsituasjoner
- trene på å kommunisere om faglige problemstillinger, analysere og konkludere
- trene på å kommunisere og samhandle med pasienter slik at de opplever å være involvert og ivaretatt
- erfaringsutveksling om palliasjon og kliniske utfordringer
- samarbeider i basisgruppe for å belyse forbedring av tjenestetilbud og/eller bedring av kvalitet på tjenestene
- lærer å forberede, planlegge og å gjennomføre posterpresentasjon
- fordyper seg i litteratur om et valgt tema, samt gjøre aktivt bruk av yrkeserfaringer
- reflekterer over hvordan relevant litteratur kan anvendes i kvalitetsforbedring av tjenestene innen palliativ omsorg

Eksamen

Studenter må selv sørge for å overholde oppmeldingsfrister. Oppmelding gjøres via Studentweb på www.ldh.no.

Vedrørende eksamen, sensur, begrunnelse og klage, se www.ldh.no Student - Forskrifter og krav, samt eksamensoversikt.

Internasjonalisering

Høgskolens hjemmesider www.ldh.no har mer informasjon om høgskolens internasjonale samarbeid.

Studiekvalitet

LDH har kontinuerlig fokus på studiekvalitet. Studentdemokratiet ved høgskolen skal sikre aktiv studentmedvirkning gjennom klassens time, student-tillitsvalgte, studentparlamentet og studentrepresentasjon i aktuelle referansegrupper, råd og utvalg. Studieevaluering er en del av arbeidet med utdanningskvalitet og videreutvikling av utdanningene. Evaluering av studiene gjennomføres som individuell evaluering fra studentene og i evalueringsgrupper med representanter fra studenter og ansatte.

For å kunne tilby en relevant utdanning av god kvalitet, er høgskolen avhengig av studentenes tilbakemeldinger, og det forventes at hver student deltar i evaluering av studiene.

Videreutdanningen i palliativ omsorg blir jevnlig evaluert for å sikre og utvikle kvaliteten i programmet:

- Høgskolen gjennomfører periodisk programevaluering.
- Det enkelte emnet evalueres enten som kontinuerlig muntlig prosessevaluering eller som individuell skriftlig evaluering via elektronisk spørreskjema.

Alle program og emner evalueres i samsvar med LDHs kvalitetssystem. For hvert studieår utarbeides evalueringskalender som viser hvilke emner og program som skal evalueres i løpet av studieåret.

Emneoversikt

Emneoversikten gir en beskrivelse av hvert emne inkludert forventet læringsutbytte, innhold, arbeids- og undervisningsformer samt vurderingsformer.

EMNE 1: Teori- og verdigrunnlag (10 stp)

Emnenavn: Teori- og verdigrunnlag

Studiepoeng: 10

Semester: 1

Undervisningsspråk: Norsk, andre skandinaviske språk og engelsk

Krav til forkunnskaper: Ingen

Hensikten med emnet

I dette emnet utvikler studentene forståelse for teori- og verdigrunnlaget innen palliativ omsorg. Studentene får innføring i prinsipper fra hospicefilosofien og palliativ omsorg. Åndelig og eksistensiell omsorg og sentrale begreper innen palliativ omsorg som håp, mening og lidelse vektlegges.

Emnets læringsutbytte

Kunnskap

Etter fullført emne forventes det at studenten har

- inngående kunnskap om ivaretagelse av åndelige og eksistensielle behov hos uhelbredelig syke og døende pasienter
- inngående kunnskap om hvordan ulike kulturer og livssyn påvirker forståelse av uhelbredelig sykdom og død

- kunnskap om betydningen av livsløp og verdier i tilretteleggelsen av et godt helsetilbud

Ferdigheter

Etter fullført emne forventes det at studenten kan

- analysere hvordan prinsipper fra hospicefilosofien og palliativ omsorg kan anvendes i klinisk praksis
- anvende og forholde seg kritisk til ulike informasjonskilder
- anvende faglig kunnskap og relevante resultater fra forsknings- og utviklingsarbeid

Generell kompetanse

Etter fullført emne forventes det at studenten kan

- innsikt i betydningen av tverrprofesjonell samhandling i palliativ omsorg

Emnets innhold

- Hospicefilosofi – hovedprinsipper
- Palliativ omsorg – hovedprinsipper
- Ulike syn på døden
- Åndelige og eksistensielle behov
- Sentrale begreper
- håp
- mening
- lidelse

Arbeids- og undervisningsformer

- Forelesninger
- Arbeid i basisgrupper
- Selvstudium

Vurderingsform

Obligatorisk læringsaktivitet 1: Individuell skriftlig refleksjonsoppgave
Tema: Anvendelse av hospicefilosofien i praksis

Hensikt:

- fordyper seg i litteratur om hospicefilosofien
- reflekterer over hvordan hospicefilosofien kan anvendes i yrkespraksis
- lærer skriftlig framstilling av en fagtekst

- lærer å søke etter forskning

Faglige krav:

- beskriver kort en pasientsituasjon der en pasient som er/var i palliativ sykdomsfase ikke fikk god palliativ omsorg
- vurderer hvordan helsepersonell kan bidra til at pasienten i den aktuelle pasientsituasjonen får god palliativ omsorg i lys av hospicefilosofien, egen yrkeserfaring, pensum emne 1 og 1 selvvalgt forskningsartikkel
- diskuterer pasientsituasjon og disposisjon for oppgaven med de andre medlemmene av basisgruppen (nærværspiktig, se timeplan)

Oppgavetekniske krav:

- LDHs forside mal brukes
- Besvarelsen har en kort innledning, hoveddel og kort avslutning
- Retningslinjer for oppgaveskriving (<https://www.ldh.no/bibliotek/oppgaveskriving>) følges og referanser til litteratur og litteraturlisten settes opp til slutt i besvarelsen.
- Besvarelsens lengde er maksimalt 1200 ord og antall ord oppgis på forsiden

Veiledning: Det gis veiledning i felles klasse og via Canvas.

Innlevering: Innlevering via Canvas.

Vurderingsuttrykk: Besvarelsen vurderes av faglærer. Studentene får individuell skriftlig tilbakemelding. Godkjenning er knyttet til at faglige og oppgavetekniske krav er oppfylt.

Eksamen - PALEKS1:

Forutsetning: Godkjent obligatorisk læringsaktivitet 1.

Emnets vurderingsform: Individuell skriftlig hjemmeeksamen. Studenten kan arbeide med besvarelsen gjennom hele 1. semester. Utfyllende beskrivelse av eksamen utgis ved studiestart.

Veiledning: Det gis veiledning på læringsplattformen om skriving av oppgaven.

Vurderingsuttrykk: Bestått/ikke bestått.

Faglige krav:

- beskriver kort en pasientsituasjon der en pasient som er i palliativ sykdomsfase ikke fikk god palliativ omsorg

- vurderer hvordan helsepersonell kan bidra til at pasienten i den aktuelle pasientsituasjonen får god palliativ omsorg i lys av hospicefilosofien, egen yrkeserfaring, pensum emne 1 og selvvalgt litteratur. Tekst fra læringsaktivitet 1 kan anvendes
- pensum fra emne 1 (minimum 10 ulike referanser) og 100 sider selvvalgt litteratur som inkluderer minimum tre selvvalgte forskningsartikler skal anvendes.
- litteratur som inngår i pensum til studiet, prosedyrer, standarder, nasjonale handlingsplaner, NOUer, Stortingsmeldinger, retningslinjer, rapporter, skjønnlitteratur og pensum fra bachelorstudiet kan ikke anvendes som selvvalgt pensum
- besvarelsens lengde er maksimalt 3000 ord, antall ord oppgis på forsiden og LDHs forsidemal brukes

Oppgavetekniske krav:

- besvarelsen har innledning, hoveddel og avslutning
- det skal brukes referanser til litteratur og litteraturlisten settes opp til slutt i besvarelsen. Henvisningsmåten og litteraturlisten følger retningslinjer for oppgaveskriving (<https://www.ldh.no/bibliotek/oppgaveskriving>)
- selvvalgt litteratur markeres med stjerne i litteraturlisten, antall sider oppgis ved hver referanse og summeres opp

Kriterier for vurdering:

- pasientsituasjonen beskriver en pasient som er i palliativ sykdomsfase. Omfang på pasientsituasjonen er 150-300 ord. Dersom pasientsituasjonen overstiger 300 ord, må besvarelsen trekkes for det
- besvarelsen viser forståelse og selvstendighet i vurderingen av hvordan hospicefilosofien kan anvendes i pasientsituasjonen. Besvarelser som ligger på nevne- eller beskriv nivå må trekkes for dette
- Påstander, argumenter og egen yrkeserfaring som anvendes må underbygges med referanser. Dersom besvarelsen i stor grad beskriver egen yrkeserfaring uten at den underbygges med litteratur må oppgaven vurderes til ikke bestått
- Besvarelsen anvender minimum 10 ulike referanser fra emne 1 og 100 sider selvvalgt litteratur, inkludert 3 selvvalgte forskningsartikler (forskningsartikkelen som er anvendt i læringsaktivitet 1 kan anvendes). Dersom dette kriteriet ikke er oppfylt må besvarelsen trekkes for dette
- Besvarelsen er maksimalt på 3000 ord. Besvarelser som er over 3000 ord, må trekkes for dette

EMNE 2: Pasientrettet omsorg og palliasjon (15 stp)

Emnenavn: Pasientrettet omsorg og palliasjon

Studiepoeng: 15

Semester: 1 og 2

Undervisningsspråk: Norsk, andre skandinaviske språk og engelsk

Krav til forkunnskaper: Bestått PALEKS 1

Hensikten med emnet

I emnet får studentene kunnskap om behandling, pleie og omsorg til uhelbredelig syke og døende pasienter med ulike diagnoser og palliative behov. Studentene lærer om avansert symptomlindring uavhengig av diagnose. Studentene får innføring i barnepalliasjon og barn som pårørende. Emnet vektlegger også etiske perspektiver og etisk argumentasjon, det å leve med uhelbredelig sykdom og kommunikasjon og samhandling med uhelbredelig syke pasienter og pårørende.

Emnets læringsutbytte

Kunnskap

Etter fullført emne forventes det at studenten har

- inngående kunnskap om sentrale problemstillinger innen palliativ omsorg til pasienter med ulike diagnoser
- kunnskap om grunnleggende prinsipper for barnepalliasjon, samt barn som pårørende
- avansert kunnskap om behandling, pleie og omsorg ved livets slutt
- inngående kunnskap om hvordan uhelbredelig sykdom påvirker pasient og pårørendes liv
- inngående kunnskap om å møte personer i sårbare livssituasjoner
- kunnskap om velferdsteknologi i palliativ oppfølging i hjemmet
- kunnskap om alternativ behandling og/eller supplerende behandling

Ferdigheter

Etter fullført emne forventes det at studenten kan

- kartlegge og vurdere pasienters symptomer og plager
- lindre symptomer og plager
- anvende faglig kunnskap og relevante resultater fra forsknings- og utviklingsarbeid til å yte forsvarlig helsehjelp til uhelbredelig syke og døende pasienter

Generell kompetanse

Etter fullført emne forventes det at studenten kan

- analysere og reflektere over etiske problemstillinger i arbeidet med uhelbredelig syke, døende pasienter og pårørende
- kommunisere og samhandle med pasienter og pårørende slik at de opplever å være involvert og ivaretatt
- kommunisere om faglige problemstillinger, analysere og konkludere både med helsepersonell og til allmennheten

Emnets innhold

- Behandling, pleie og omsorg til uhelbredelig syke og/eller døende pasienter
  - Kreftsykdommer
  - andre sykdommer for eksempel kols, ALS, demens, hjertesykdom og nyresvikt
  - rusmiddelmisbruk
  - personer med utviklingshemming
  - behandlingsprinsipper uavhengig av diagnose
  - symptomlindring – uavhengig av diagnose
    - smerter, fatigue, kvalme, oppkast, munnhuleproblemer, tørste, obstipasjon, delirium, dyspnoe
  - velferdsteknologi
- Ernæringsproblemer
- Omsorg til uhelbredelig syke og døende barn
- Psykiske og psykologiske reaksjoner hos uhelbredelig syke og/eller døende pasienter
  - angst, depresjon, suicidalitet
- Å leve med uhelbredelig sykdom
  - Livskvalitet
  - sosiale nettverk
  - intimitet og nærhet i palliativ fase
  - personer i sårbare livssituasjoner
- Kommunikasjon og samhandling med uhelbredelig syke pasienter og pårørende
- Etiske perspektiver og etisk argumentasjon

Arbeids- og undervisningsformer

- Forelesninger
- Læringssti
- Selvstudium
- Simulering
- Studiebesøk

Vurderingsformer

Obligatorisk læringsaktivitet 2: Kommunikasjon med pasienter i palliativ fase og pårørende

Tema: Kommunikasjon med pasienter i palliativ fase og pårørende.

Hensikt:

- trener på kommunikasjon i utfordrende situasjoner innen palliativ omsorg ved bruk av rollespill
- reflekterer over kommunikasjon med pasienter i palliativ fase og deres pårørende

Faglige krav:

- har lest relevant pensumlitteratur og gjort forberedelser i Canvas
- rollespiller seg selv som helsepersonell i ett av de foreslåtte scenariene (ligger i læringsstien i Canvas som er en obligatorisk del av læringsaktiviteten)
- reflekterer over hva slags kommunikasjonsferdigheter som ble tatt i bruk, og hvordan bruken av disse ferdighetene bidro til at læringsutbyttene ble nådd
- reflekterer over hva som kunne vært gjort annerledes i situasjonen, og hvordan dette påvirket samtalen
- pensumlitteratur om kommunikasjon må trekkes inn i refleksjonen

Gjennomføring:

- gjennomføres individuelt
- rollespillet filmes. Du må få en venn, samboer, medstudent, kollega eller lignende som motspiller. Filmen skal maksimalt vare i 7 minutter
- egen refleksjon i etterkant filmes. Denne filmen skal vare 5-7 minutter
- Filmene leveres i Canvas (maks filstørrelse på innlevering av video i Canvas er 500 MB)

Vurdering: Godkjent/ikke godkjent er knyttet til at faglige krav er oppfylt. Dersom læringsaktiviteten vurderes til ikke godkjent, må studenten levere en skriftlig oppgave etter avtale med faglærer.

Obligatorisk læringsaktivitet 4: Simulering med fokus på pasienter med behov for palliative tiltak

Tema: Mennesker med behov for palliative tiltak.

Hensikt:

- trene på å kartlegge, vurdere og lindre komplekse symptomer og plager
- trene på å anvende faglig kunnskap i pasientsituasjoner
- trene på å kommunisere om faglige problemstillinger, analysere og konkludere

- trene på å kommunisere og samhandle med pasienter eller pårørende slik at de opplever å være involvert og ivaretatt
- erfaringsutveksling om palliasjon og kliniske utfordringer

Faglige krav:

- møter forberedt ved å ha gjort forberedelser i Canvas
- deltar aktivt i simulering, refleksjon og tilbakemeldinger til medstudenter
- anvender fagkunnskap i pasientsituasjon, diskusjon og refleksjon

Gjennomføring:

- klassen deles i grupper basert på basisgruppene. Det vil være satt av tid til simulering for en gruppe, samtidig som det foregår annen undervisning for de resterende gruppene. Mer informasjon om dette på Canvas
- under simuleringen vil studentene veiledes av faglærere
- ulike scenarier benyttes i simuleringen. Studentene får den informasjonen de trenger for å kunne delta i det enkelte scenariet

Vurdering: Godkjent/Ikke godkjent er knyttet til at faglige krav er oppfylt. Dersom læringsaktiviteten vurderes til ikke godkjent eller ved manglende deltakelse, må studenten levere en oppgave etter avtale med faglærer.

Eksamen

Se vurderingsform under emne 3: Tjenestetilbud til uhelbredelig syke og/eller døende pasienter (5 stp).

EMNE 3: Tjenestetilbud til uhelbredelig syke og/eller døende pasienter (5 stp)

Hensikten med emnet

I dette emnet får studentene forståelse for hvordan palliativ omsorg er organisert i Norge i både kommune- og spesialisthelsetjenesten og innen grunnleggende og spesialisert palliasjon. Videre får studentene innsikt i utfordringer i palliativ omsorg i et globalt perspektiv. Studentene skal utvikle kunnskap om kvalitetsforbedring innen palliativ omsorg og skal planlegge og presentere et kvalitetsforbedringsprosjekt.

Emnets læringsutbytte

Kunnskap

Etter fullført emne forventes det at studenten har

- inngående kunnskap om organisering av det palliative tjenestetilbudet i Norge

- kunnskap om palliativ omsorg i et globalt perspektiv
- kunnskap om pasientenes og pårørendes juridiske og sosiale rettigheter
- kunnskap om ulike pasientforløp ved uhelbredelig sykdom

Ferdigheter

Etter fullført emne forventes det at studenten kan

- planlegge og gjennomføre undervisning i gruppe for kollegaer
- planlegge kvalitetsforbedringsprosjekt og bidra til kvalitetsforbedring av tjenestene til uhelbredelig syke og døende

Generell kompetanse

Etter fullført emne forventes det at studenten kan:

- bidra til tverrprofesjonell samhandling slik at helse- og omsorgstjenesten holder høy kvalitet

Emnets innhold

- Palliativ omsorg/lindrende behandling og tjenestetilbud på ulike nivåer i Norge
- Palliativ omsorg i et globalt perspektiv
- Kvalitetsforbedring av tjenestetilbudene
- Tverrfaglig/flerfaglig samarbeid og tverrprofesjonell samhandling
- Juridiske og sosiale støtteordninger
- Å være helsepersonell i møte med uhelbredelig syke og/eller døende pasienter samt deres pårørende

Arbeids- og undervisningsformer

- Arbeid i basisgruppene
- Forelesninger
- Posterpresentasjon
- Selvstudium

Vurderingsformer

Obligatorisk læringsaktivitet 3: Posterpresentasjon om forbedring av tjenestetilbud og/eller bedring av kvalitet på tjenestene

Tema: Gruppearbeid og posterpresentasjon med fokus på forbedring av tjenestetilbud og/eller bedring av kvalitet på tjenestene innen palliativ omsorg.

Hensikt:

- samarbeider i gruppe for å belyse forbedring av tjenestetilbud og/eller bedring av kvalitet på tjenestene
- fordyper seg i litteratur om et valgt tema, samt gjøre aktivt bruk av yrkeserfaringer
- reflekterer over hvordan relevant litteratur kan anvendes i kvalitetsforbedring av tjenestene innen palliativ omsorg
- lærer å forberede, planlegge og å gjennomføre posterpresentasjon

Faglige krav:

- posterpresentasjonen skal presentere et kvalitetsforbedringsprosjekt innen palliativ omsorg og diskutere muligheter og barrierer ved implementering av kvalitetsforbedringsprosjektet i praksis. Lærer godkjenner tema for kvalitetsforbedringsprosjektet
- gruppens medlemmer har sett veiledningsvideo på læringsplattformen Canvas før første veiledning
- gruppen leverer forslag til tema og disposisjon for posterpresentasjonen til veileder før første veiledning
- hvert gruppemedlem anvender relevant litteratur om valgt tema (hvert gruppemedlem skal anvende pensum fra emne 3 og 50 sider selvvalgt litteratur som inkluderer minst 3 selvvalgte forskningsartikler)
- gruppen skriver et refleksjonsnotat på 200-250 ord om gruppeprosessen; hva har fungert bra, hva har vært utfordrende og hvordan har utfordringer i gruppen blitt løst. I tillegg skal hvert gruppemedlems bidrag i arbeidet med posterpresentasjonen beskrives kort

Oppgavetekniske krav:

- gruppen anvender mal for posterpresentasjon som ligger i Canvas (malen kan tilpasses) og det er rom for kreativitet i utformingen av posteren
- litteratur som anvendes i arbeidet med posterpresentasjonen føres opp på felles litteraturliste for gruppen, hvor det markeres hvilket gruppemedlem som har anvendt hvilken litteratur

Gjennomføring: Basisgruppene forbereder og gjennomfører posterpresentasjonen. Alle studentene må være aktive både i arbeidet og under posterpresentasjonen. Hver gruppe har 15 minutter til disposisjon og 5 minutter til spørsmål. Tidspunktet for presentasjonen framgår av timeplanen, og nærmere informasjon blir lagt ut på Canvas. Representanter fra praksis og andre studenter kan inviteres til posterpresentasjonen.

Veiledning: Det gis generell veiledning via Canvas. Gruppene får tildelt veileder, og det gis en time veiledning til hver gruppe. Gruppen må møte samlet til veiledning.

Innlevering: Hver gruppe leverer posterpresentasjonen, litteraturliste og refleksjonsnotat merket med navn på gruppens medlemmer. Se informasjon i Canvas for innlevering.

Vurdering: Læringsaktiviteten vurderes av faglærer. Godkjenning er knyttet til faglige og oppgavetekniske krav, og til deltakelse både i forarbeid og gjennomføring av undervisningen. Ved ikke-godkjent eller ved manglende deltakelse må studenten levere en skriftlig oppgave etter avtale med faglærer.

Eksamen - PALEKS 2 (felles eksamen for emne 2 og 3):

Emnets vurderingsform: Individuell skriftlig skoleeksamen. Sentrale kunnskaper, faglig refleksjon og kunnskapsanvendelse fra pensum emne 2 og 3 vektlegges.

Forutsetning: For å fremstille seg til eksamen må studenten ha gjennomført og fått godkjent obligatorisk læringsaktivitet 2, 3 og 4

Varighet: 4 timer

Vurderingsuttrykk: Gradert karakter A-F